

Ohranjajmo spoštljiv spomin in glejmo naprej

Vesna Dobre, predsednica Skupnosti internirancev Dachau

V mladosti se nisem kaj prida ukvarjala s podrobnostmi iz 2. svetovne vojne. Od blizu sem se nato z NOB spoznala preko svojega moža oziroma tasta. Ker jih je izdal neki domačin, je bila vsa njegova družina deportirana v taborišča, možka v Dachau, ženski pa v zloglasno taborišče Auschwitz. Tast sicer ni rad govoril o tistih časih, a je čutil dolžnost, da nam zaupa grenko izkušnjo svoje družine. Moja hči mu je zelo rada prisluhnila, ko je pripovedoval, kaj vse so pretrpeli najprej v zaporu v Begunjah, kako so jih ločili, ženski (mamo in staro mamo) poslali v Auschwitz, njiju z očetom pa z ostalimi sotrpini s transportom v zloglasno taborišče Dachau. Vsak njihov dan je bil boj za preživetje. Po njegovem sta imela z očetom srečo, da sta delala na plantažah, ker sta naskrivaj lahko vzela kakšen krompir. Doma še hranimo pisma, ki so jima jih pisali sovaščani, in pa telegram, v katerem ju obveščajo, da sta v Auschwitzu v samo mesecu dni podlegli mučenju in težkim življenjskim razmeram mama in stara mama. Zaradi njune izgube je moj tast zelo trpel in oči so se mu še v visoki starosti vedno orosile, kadar je beseda nanesla na njiju. V njegovem pripovedovanju ni bilo nikoli čutiti sovraštva do nemškega naroda, bolj ga je bolelo razvrednotenje narodnoosvobodilnega boja, ki se dogaja pri nas.

Na njegovo pobudo smo se pred leti prvič udeležili spominske svečanosti v Dachauu. Tedaj je tja potovalo kar veliko število bivših internirancev, svojcev in prijateljev, a se število vsako leto vztrajno manjša, lani je z nami od bivših internirancev potoval samo Albin Kobentar, ki se je edini počutil sposobnega te poti. Nekaterim žal bolezen ne dopušča več takega potovanja, od mnogih pa smo se žal že morali posloviti. Ko sem sama prvič potovala v Dachau, da se poklonim vsem žrtvam tega taborišča, nisem imela nikakršnih pričakovanj, ker nisem vedela, kaj bom videla, a me je videno zelo pretreslo, osebni predmeti, pisma, oblačila, mučilne naprave, plinske sobe, krematorij ...

Spraševala sem se, kakšen notranji boj bijejo ti, ki so bili v taborišču in so doživeli skoraj gotovo najtežje obdobje svojega življenja. Verjamem, da je marsikoga dušila bolečina in spomin na to, kar so doživeli. Pri prebivalcih Dachaua pa sem imela občutek, kot da lažje prenašajo breme zgodovine kot mi zmagoslavje tistega časa.

Štejem si v čast, da mi je bilo v letu 2012 zaupano vodenje Skupnosti internirancev Dachau. Ganile so me pretresljive zgodbe posameznikov, ki so mi jih zaupali in hvaležna sem jim za to. V trajnem spominu mi ostaja zgodba Toneta Gortnarja, ki je bila res grozljiva; pretresla me je zgodba Dore, ki je na svoj tretji rojstni dan ostala brez očeta. Tudi zgodbe Staneta, Jožeta, Borisa Albina... in mnogih še živčih nekdanjih taboriščnikov so tragične in boleče in ostajajo v mojem srcu.

Da prevzamem vodenje Skupnosti sem se odločila iz dveh razlogov - iz spoštovanja do tasta, ker je bil čudovit človek, in iz spoštovanja do vseh njegovih sotrpinov - tako tistih, ki so se vrnil v porušeno domovino, kot do onih, ki so bili v domovini kasneje preganjani, in vseh, ki so za vedno ostali na tujem. In pa zaradi prepričanja, da je vredno in potrebno ohranjati spoštljiv spomin na narodnoosvobodilno borbo, saj če se takrat domoljubi ne bi uprli okupatorju in osvobodili naše tedanje skupne države, tudi mi v devetdesetih letih ne bi imeli česa osamosvajati. Morda svobodo v današnjem času jemljemo preveč samoumevno. Prepričana sem, da smo mi mlajši tisti, ki ne smemo dovoliti, da resnica umre s slovesom zadnjega taboriščnika oziroma borca za svobodo naše tedanje države. Žalostno je, da del sedanje politične elite za dosego svojih ciljev ne izbira sredstev ter manipulira z določenim krogom ljudi in se poigrava z njihovimi čustvi. Ni jim pomembno, da nas s tem zopet razdvajajo in dolgoročno morda med nas zasejejo dvome, sovraštvo ... Niti jim ni pomembno, do česa dolgoročno to manipuliranje

lahko privede. Kaj hitro nas zmoti drugačnost, tako da se tudi pri nas že pojavljajo skupine simpatizerjev neonačizma. Ali se iz preteklosti res nismo ničesar naučili?

Pred nedavnim mi je mlada ženska, ki se je udeležila slovesnosti v Dachauu in se je poklonila dedku in vsem ostalim žrtvam taborišča, rekla: »Pustimo zgodovino zgodovinarjem, pojdimo že naprej.« Njeno misel sem razumela kot: Ozrmo se v prihodnost. Poskušajmo najti stvari, ki nas združujejo in povezujejo. Prioritetno vsem našim politikom bi moralo biti, kako najti izhod iz gospodarske krize, kako zagotoviti ljudem delo in pošteno plačilo za opravljeno delo, nikakor pa ne nenehno blatenje in rovarjenje po zgodovini ter nespametno trošenje našega davkoplačevalskega denarja.

Narodnoosvobodilni boj razumem kot temelj naše države in del naše zgodovine, ki je veličastna in zmagovalna. V naši Skupnosti internirancev Dachau pa se trudimo ohranjati spomin na vse žrtve druge svetovne vojne in opozarjamo, da se kaj takega NIKOLI VEČ - kot je zapisano na enem od spomenikov v Dachauu - ne ponovi. Tudi letos se bomo udeležili svečanosti v Dachauu, Auschwitzu, na Ljubelju - in se spomnili vseh, ki so umrli tudi za nas.